

SCENARIUSZE LEKCJI

przyroda, język polski, godzina wychowawcza

Treść zaklęta w ćwierkaniu, czyli formy komunikacji w świecie zwierząt. – s. 2

Od lokalnych schronisk do parków narodowych. Wyzwania ochrony zwierząt we współczesnym świecie. – s. 6

Gdy wyjście za próg może zmienić życie. O małych i dużych podróżach w tekstach kultury. – s. 9

Od Ambrożego Kleksa do doktora Dolittle. Czego uczą nas literacy i filmowi mentorzy? – s. 12

Multikino

AKADEMIA
FILMOWA

CINEMA3D

FERMENT

DOKTOR DOLITTLE

Temat:

Treść zaklęta w ćwierkaniu, czyli formy komunikacji w świecie zwierząt.

Autorzy:

Berenika Dąbrowska-Siuchno – absolwentka Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW oraz studiów podyplomowych z zakresu komunikacji społecznej i mediów w Instytucie Badań Literackich PAN. Ukończyła także filologię hiszpańską ze specjalizacją nauczycielską. Od lat związana zawodowo z trzecim sektorem. Pracowała w organizacjach pozarządowych działających na rzecz edukacji i ochrony przyrody. Współzałożycielka lokalnego Stowarzyszenia „Mon Coteau”. Obecnie współprowadzi firmę edukacyjną Totemownia.pl działającą w obszarze edukacji przyrodniczej, prowadzi zajęcia językowe z dziećmi, współpracuje z Fundacją Dajemy Dzieciom Siłę.

Marcin Siuchno – ornitolog, współwłaściciel firmy Totemownia.pl. Absolwent biologii w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Od 10 lat zajmuje się zawodowo edukacją dzieci i młodzieży i wykonywaniem ekspertyz ornitologicznych. Uczy przyrody, biologii i chemii w szkole podstawowej i szkole demokratycznej. Jako edukator pracuje w przedszkolu leśnym. Autor materiałów edukacyjnych i tekstów popularnonaukowych dotyczących przyrody i jej ochrony.

Grupa wiekowa:

szkoła podstawowa, klasy IV-VI

Przedmiot:

przyroda

Czas realizacji:

2 godziny lekcyjne (ok. 90 minut)

Zagadnienia edukacyjne:

- Najważniejsze kanały komunikacji człowieka.
- Komunikacja zwierząt za pomocą ruchu, zapachu, dźwięku, koloru.
- Porozumienie międzygatunkowe – unikanie niebezpiecznych sytuacji w kontaktach ze zwierzętami.
- Uwrażliwienie na przyrodę, budowanie szacunku i poczucia odpowiedzialności za organizmy żyjące wokół nas.

Realizacja podstawy programowej:

„Kształtowanie postaw – wychowanie:

Rozwijanie wrażliwości na wszelkie przejawy życia. (...) Przyjmowanie postaw współodpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego przez właściwe zachowania w środowisku przyrodniczym. (...)

Środowisko przyrodnicze najbliższej okolicy. Uczeń:

(...) Rozpoznaje i nazywa pospolite organizmy występujące w najbliższej okolicy szkoły.”

Cele operacyjne:

Uczeń/uczennica: zwraca uwagę na różnorodność form komunikacji w świecie zwierząt; uświadamia sobie rolę innych niż mowa kanałów komunikacyjnych; poznaje zwierzęta posługujące się innym, niż ludzki, zestawem zmysłów; wie, że jeśli czegoś nie rozumie, nie oznacza, że jest to gorsze, poznaje rolę śpiewu ptaków; zna zasadę funkcjonowania społeczeństw owadów; poznaje rolę kolorów w świecie przyrody; uczy się podstawowych komunikatów wysyłanych przez zwierzęta; poznaje rolę komunikacji niewerbalnej w kontaktach z psami; rozumie zastosowanie różnych form komunikacji; umie wykorzystać różne formy komunikacji w porozumiewaniu się; umie odczytywać i rozpoznawać podstawy mowy ciała zwierząt; potrafi wyrażać własne zdanie i argumentować je; potrafi pracować w grupie.

Formy i metody pracy:

praca indywidualna, praca w grupie, gra dydaktyczna, burza mózgów.

Pomoce dydaktyczne:

tablica, kreda, słownik języka polskiego, przybory do pisania, szary papier, flamastry lub farby, opcjonalnie: atlas ptaków, smartfon lub komputer z dostępem do Internetu.

Przebieg zajęć:

1 Słownik języka według doktora Dolittle

To zadanie stanowi wstęp do zajęć. Uczniowie mogą pracować samodzielnie, w parach lub grupach. Zadanie ma pomóc ćwiczyć prezentowanie własnego zdania, wyciąganie wniosków, kojarzenie faktów z różnych dziedzin wiedzy. Nauczyciel/-ka czyta uczniom treść zadania. Następnie wspólnie próbują odpowiedzieć na poniższe zagadnienia.

O tym, żeby rozumieć mowę zwierząt marzyli prawdopodobnie już pierwsi „jaskiniowcy”. Jednak to doktor Dolittle posiadał ten dar. Dlaczego? Być może dlatego, że traktuje zwierzęta jak partnerów, stara się je zrozumieć na ich własnych zasadach. Nie zmusza ich do mówienia „po ludzku”. Umiejętność doktora to marzenie kolejnych pokoleń naukowców i filozofów. A jeden z nich, Immanuel Kant, stwierdził, że pełne zrozumienie zwierząt i świata ich zmysłów jest niemożliwe, ponieważ ludzki umysł tkwi w zamkniętym świecie, ograniczonym tym, co dostarczają naszemu mózgowi zmysły. Zatem, jeśli ja używam dźwięku do komunikacji, nie pogadam ze świetlikiem, który dogaduje się z innymi świetlikami za pomocą światła. Czy to prawda?

Pytanie 1. Przypomnij sobie wszystkie znane ci określenia, słowa lub wyrażenia związane z naszym postrzeganiem świata za pomocą zmysłów. Dla przykładu: coś można zobaczyć, poczuć, coś może być jasne albo ciemne, głośne lub ciche. Potem ułóż w kolejności od najważniejszego do najmniej ważnego w komunikacji zmysłu ludzkiego. To twoja lista, twoje zdanie, nie bój się myśleć inaczej niż koleżanki albo koledzy!

Pytanie 2. Czy za pomocą tego, co mamy w głowie lub w słownikach języka polskiego, mogą porozmawiać o kolorach z ptakami? Mały haczyk: ptaki widzą więcej kolorów niż my, widzą takie barwy, których nasze oko nie rejestruje. Kolorы, które znamy my, w oczach ptaków są bardziej intensywne, a nawet świecą. Da się o tym porozmawiać z ptakami? Czy mogłyby nam „po ludzku” wytłumaczyć, jak wygląda ich świat? Dlaczego?

Pytanie 3. Nietoperz „gada” tak jak my – za pomocą dźwięków. Ba, on używa tych dźwięków w orientacji, rysując dźwiękowy obraz świata. Ale większości wydawanych przez niego dźwięków nasze ucho nie słyszy. Nie są za ciche, po prostu nasz system ich nie wykrywa. Czy nietoperz może opisać nam, jak „słychać” drzewo albo rzekę? Tak? Nie? Dlaczego?

2 Jak gadać, rozmawiać, mówić, trąkotać, szczebiotać... nie po ludzku

Nauczyciel/-ka dzieli klasę na cztery grupy. Każda z grup losuje jeden skrypt „Jak gadać, rozmawiać, mówić, trąkotać, szczebiotać ...” z załącznika 1. Zadaniem uczniów będzie przygotowanie krótkiej scenki dotyczącej komunikacji zwierząt opisanej w skrypcie. Forma i treść jest dowolna. Ważne, żeby uczniowie opowiedzieli, jakie zwierzę przedstawiają i jaka forma komunikacji jest dla niego najważniejsza.

3 Tłumacz międzygatunkowy „canis vs sapiens”

Zadanie to łączy wiedzę o komunikacji zwierząt i o bezpieczeństwie. Zadanie można wykonać wspólnie, w parach lub w małych grupach. Nauczyciel/-ka czyta treść zadania:

Pies to zwierzę, u którego komunikacja niewerbalna, czyli mowa ciała, jest bardzo ważna. Każdy gest i ułożenie ciała ma dla psa ogromne znaczenie. Pies całym sobą wyraża miłość, złość lub strach. Pies jest z ludźmi tak długo, że wybacza nam większość komunikacyjnych głupot. Bo w kontakcie z psem popełniamy błędy bardzo często, co może skończyć się źle dla nas samych. Na kartkach są opisane zachowania ludzi i psów. Połącz je w pary. Czy o wszystkim tym wiedzieliście? Czy coś cię zaskoczyło?

Następnie nauczyciel/-ka rozdaje uczniom pocięte wcześniej zestawy z załącznika 2. Zadaniem uczniów jest dobranie w pary zachowań ludzi z ich psią interpretacją.

Załączniki

Załącznik 1

Jak gadać, rozmawiać, mówić, trąkotać, szczebiotać jak... pszczoła

Rodzina pszczoła to świetnie zorganizowana społeczność. Każda pszczoła wie, co i kiedy ma robić. Szczytem kariery w tej rodzinnej „firmie” jest rola zbieraczki, czyli pszczoły zbierającej pyłek i nektar z kwiatów. Zbieraczki mają wielką przestrzeń do oblecenia i mało czasu. Każdy kurs tam i z powrotem musi dostarczyć rodzinie jak najwięcej jedzenia. Dlatego gdy któraś z pszczoł znajdzie wyjątkowo bogate w kwiaty miejsce, mówi innym, gdzie to jest. I tu zaczyna się wspaniała opowieść. Na co dzień świat komunikacji pszczoł to zapachy. Królowa pachnie tak, że zachęca poddane jej córki, do pilnej pracy dla dobra rodziny. Larwy pachną tak, że każdy chce je karmić. Każda rodzina ma swój zapach, a obcy są od razu wywąchiwani (żeby nie pisać – *zauważeni*). Ale kiedy idzie o rozmowy pszczoł o geografii, wtedy tańczą. Jeśli pszczoła znalazła wielkie pole kwitnącego rzepaku albo łąkę, zaczyna tańczyć. Każda z figur tego tańca coś oznacza. Pszczoła tańczy o tym, jak daleko jest do wspaniałego miejsca, co można tam znaleźć, w którym kierunku trzeba lecieć i co po drodze ominąć. Pszczoła może zataczać koła i półkola, trochę jak w walcu, ale też kręci się wokół własnej osi (oberek) lub podryguje, niczym wytrawny tancerz dancehall. Inne zbieraczki patrzą, tańczą wspólnie i wiedzą, że 500 metrów na północny zachód jest pole rzepaku, tyle że trzeba ominąć po drodze gęste drzewa. Najważniejsze taneczne rozmowy pszczoł są bardzo skuteczne, pszczoły nigdy się nie gubią... Waszym zadaniem jest przygotowanie krótkiego tańca opisującego drogę z klasy, w której się znajdujecie, na stołówkę. Ustalcie wspólnie, które figury Waszego tańca oznaczają odległość, kierunek marszu, schody, stołówkę. Pokażcie klasie, co wymyśliście. Spróbujcie najpierw pokazać pojedyncze kroki Waszego tańca, opowiedzieć, co one oznaczają, a następnie pokażcie całość. Zapytajcie klasę, czy wie, o jakim miejscu w szkole mówi taniec!

Jak gadać, rozmawiać, mówić, trąkotać, szczebiotać jak... kałamarnica

Kałamarnice, wraz z kuzynkami ośmiornicami i mątwami to głowonogi. Należą do mięczaków, czyli grupy zwierząt prostych, a nawet, można rzec, prymitywnych. Jednak kałamarnice chyba o tym nie wiedzą, bo... są mądre! Siłę ich umysłów można porównać z inteligencją psów. Tak jak psy, szybko się uczą, wyciągają wnioski i nie powtarzają błędów. Kałamarnice mogą żyć w stadach, w których wspólnie polują na ryby. Planują i koordynują swoje ataki jak wilki, tyle że w komunikacji używają... kolorów i światła. I teraz małe szaleństwo przyrody: oczy kałamarnic nie widzą kolorów, za to kolory widzi ich... skóra! To ona, mając w swojej strukturze komórki wrażliwe na światło i komórki zaopatrzone w pęcherzyki barwnika, zmienia swój kolor. W zależności od potrzeby, może wtopić się swymi kolorami w otoczenie albo skutecznie pogaduszki z innymi kałamarnicami. Wasze zadanie to przygotować takie kolorowe pogaduszki rodziny kałamarnic. (Na przykład, wyobraźcie sobie, że jesteście rodzicami, a wasza mała kałamarnica dostała dwóję z przyrody z rozdziału o małpach, pomyliła człowieka z tysiącami i chudym gorylem. Jesteście mądrymi rodzicami, więc zamiast wrzeszczeć, przygotowujecie swojemu dziecku kolorową lekcję biologii małp). Przygotujcie obrazkową rozmowę, symbole na Waszych obrazkach mogą być bardzo proste, mogą to być nawet kolorowe plamy. Ważne, żebyście pokazali klasie, jak może wyglądać komunikacja bez słów.

Jak gadać, rozmawiać, mówić, trąkotać, szczebiotać jak... kret

Świat kreta to świat ciemności. Byłoby bez sensu mieć wspaniałe oczy, skoro i tak nic nie widać, a do tego jeszcze sypałaby się do nich cały czas ziemia. Dlatego świat kreta to świat zapachów. Pachnie mu wszystko. Pachnie jego sieć tuneli, które stanowią pułapkę na owady i dżdżownice. Pachnie woda, która może zalać krecią kopalnię, pachnie mróz, który każe kopać głębiej. Pachnie strach przed lisem, złość albo miłość. W świecie kretów pachnie głód i sen, wiosna i zima... Co oczywiście, pachną też inne krety. Ale to zapach drażniący i denerwujący. Bo, poza krótkim świętem zakochanych, krety to samotnicy. A statystyczny kret niczego nienawidzi tak bardzo, jak innego kreta!

Wyobraźcie sobie, że jesteście przewodnikiem turystycznym. Opiszecie grupie wewnątrz jakiejś pięknej budowli (może to być zabytek z waszej okolicy), tyle że coś jest nie tak z oprowadzaną przez Was grupą. Bo to... grupa kretów! Nic nie widzą, ale za to chcą wiedzieć, jak to miejsce pachnie. W dodatku, cały czas się kłóć. Waszym zadaniem jest przygotowanie krótkiego opisu zabytku, ale wszędzie tam, gdzie będzie mowa o jego wyglądzie, kolorach albo kształcie, trzeba będzie posłużyć się zapachami. Przeczytajcie klasie swój pachnący opis. Ciekawe, czy odgadną, o jakie miejsce chodzi.

Jak gadać, rozmawiać, mówić, trąkotać, szczebiotać jak... słowik

Ptaki to wzrokowcy. To znaczy, że ich podstawowym zmysłem jest wzrok. Za jego pomocą orientują się w świecie i zdobywają pożywienie. Jednak większość ptasiej komunikacji polega na wymianie dźwięków. Wszystko to, co słyszemy z ptasich dziobów, jest informacją. Ptaki mogą ostrzegać się nawzajem przed niebezpieczeństwem. Są to krótkie, ostre i głośne dźwięki. Co ciekawe, jeśli ptaki mieszkają obok siebie, to różne gatunki mają bardzo podobny sygnał alarmowy. I rozumieją swych sąsiadów. Chodzi o to, by kos, który słucha krzyku sikorki, od razu wiedział, że leci drapieżny jastrząb, a nie zastanawiał się, czy przypadkiem sikorka nie połączyła jakiegoś ostrego nasiona! Ptasie śpiewy, które znają wszyscy, to ich wspaniałe piosenki miłosne. W świecie ptaków samice wybierają, a panowie chcą być wybrani. Dlatego samce od świtu do zmierzchu śpiewają, ile tylko starcza im sił. Liczy się głośność, długość piosenki i jej różnorodność. Śpiewają o swoich zaletach, wychwalają własne miejsce na gniazdo, no i pewnie przy okazji trochę straszą, a nawet obrażają konkurentów, czyli swych sąsiadów.

Spróbujcie w oparciu o powyższe informacje napisać, jak mogłaby brzmieć (po ludzku) treść piosenki miłosnej słowika. Nie zapominajcie, że macie pochwalić się wszystkim tym, co macie i ewentualnie tym, co możecie mieć. Tu jest link do piosenki w wykonaniu słowika: <https://www.youtube.com/watch?v=cESXH-xeavA>. Swój tekst zaprezentujcie klasie, nie musicie, ale jeśli macie weny – możecie utwór zaśpiewać.

Załącznik 2

Człowiek: <i>Widzę pięknego psa, lubię psy, więc się uśmiecham szeroko.</i>	Pies: <i>Człowiek pokazuje zęby i trochę warczy. Nie rozumiem tego. Będzie atakował... Wyjścia są dwa: uciekam albo atakuję pierwszy.</i>
Człowiek: <i>Świetny pies, głaszczę go. Staje nad nim i z góry do dołu głaszczę mocno i szybko.</i>	Pies: <i>O co chodzi temu człowiekowi? Niby ma dobre zamiary. A robi to, co inne psy, gdy chcą pokazać, że są szefami. Staje obok mnie, nakrywa mnie swymi łapami, pokazuje, że jestem słabszy. O nie! Nie dam się! Ja jestem silniejszy. Gryzę...</i>
Człowiek: <i>O, kurczę! Otworzył paszczę, pokazuje wszystkie zęby. Wygląda jakby się uśmiechał, ale... pewnie chce mnie ugryźć!</i>	Pies: <i>Jest mi dobrze, czuję się odprężony, relaksuję mi się mięśnie paszczy i ją otwieram.</i>
Człowiek: <i>O, jaki durny pies, przewrócić się. Pokazuje brzuch i siusiaka...</i>	Pies: <i>Pokazuję zaufanie i uległość. Akceptuję tego człowieka jako szefa stada. No, może też mnie chwilę pogłaskać.</i>
Człowiek: <i>Jakie ten pies ma piękne oczy. Patrzę i napatrzeć się nie mogę, mówię i patrzę mu w oczy, a on jakby coś rozumiał...</i>	Pies: <i>Co to za gość ten człowiek, patrzy mi prosto w oczy. Normalnie w świecie psów to wyzwanie do walki jest! Wyjścia są dwa, akceptuję go jako szefa i poddaję się, albo nie, podejmę to wyzwanie...</i>

DOKTOR DOLITTLE

Temat:

Od lokalnych schronisk do parków narodowych. Wyzwania ochrony zwierząt we współczesnym świecie.

Autorka:

Barbara Pniewska – psycholożka z pasją do ludzi i zwierząt. Ma doświadczenie w prowadzeniu zajęć z dziećmi i młodzieżą na wszystkich etapach edukacji. Zawsze chętnie wspiera młodzieżowe inicjatywy m.in. związane ze zwierzętami i sztuką filmową. Chętnie wykorzystuje metodę projektów, aby rozwijać kompetencje kluczowe.

Grupa wiekowa:

szkoła podstawowa, klasy VII–VIII

Przedmiot:

biologia, godzina wychowawcza

Czas realizacji:

1 godzina lekcyjna (45 minut)

Zagadnienia edukacyjne:

- Dlaczego warto dbać o ochronę zwierząt?
- Postawy obywatelskie: odpowiedzialność, troska o zwierzęta i przyrodę.
- Traktowanie zwierząt we współczesnym świecie.
- Młodzieżowe działania na rzecz ochrony zwierząt.
- Parki narodowe i ich rola.

Realizacja podstawy programowej:

„Cele kształcenia – wymagania ogólne:

kształtowanie postawy otwartej wobec świata i innych ludzi, aktywności w życiu społecznym oraz odpowiedzialności za zbiorowość, (...) ukierunkowanie ucznia ku wartościom.

Etyka – Człowiek wobec przyrody. Uczeń:

wie, jak można chronić przyrodę, i angażuje się w działania na rzecz ochrony przyrody;
 (...) wyjaśnia, dlaczego nie należy traktować zwierząt w okrutny sposób;
 (...) podaje przykłady właściwego traktowania zwierząt”.

Cele operacyjne:

Uczeń/uczennica: rozwija umiejętność logicznego i krytycznego myślenia; rozwija umiejętność współpracy i wzajemnej pomocy; wyjaśnia ideę odpowiedzialności; jest świadomy/-a wagi tematu ochrony zwierząt; podaje przykłady skutków posiadania i nie posiadania wiedzy o właściwym traktowaniu zwierząt; wie, że wiedza jest podstawą skutecznego działania na rzecz ochrony zwierząt; wie, jak można chronić przyrodę; potrafi podać przykłady właściwego traktowania zwierząt; potrafi wymienić nazwy parków narodowych; dostrzega wartość miejsc, w których żyje; chętnie dzieli się wiedzą i chętnie zdobywa wiedzę; rozumie ideę społecznej aktywności na rzecz ochrony zwierząt.

Formy i metody pracy:

dyskusja, burza mózgów, karty pracy, wywiady.

Pomoce dydaktyczne:

wydrukowany załącznik, tablica i kreda.

Przebieg zajęć:

- 1 Nauczyciel/-ka dzieli klasę na dwa zespoły (bez przesadzania uczniów) i zaprasza po dwóch ochotników/ochotniczki z każdego zespołu do tablicy. Ich zadaniem będzie zapisanie na wyznaczonej części tablicy jak największej liczby skojarzeń związanych z przydzielonym grupie hasłem, podawanych przez zespół. Czas trwania zadania to 1-2 minuty. Gdy zespoły są gotowe do pracy, nauczyciel/-ka odstawia kartki z hasłami: „schronisko dla zwierząt”, „park narodowy”. Na koniec nauczyciel/-ka zapisuje na tablicy temat lekcji: „Od lokalnych schronisk do parków narodowych. Wyzwania ochrony zwierząt we współczesnym świecie”.
- 2 Nauczyciel/-ka zaprasza klasę do krótkiej dyskusji o odpowiedzialności. Pyta, jak klasa rozumie to hasło i pozwala uczniom na swobodne wypowiedzi. Następnie tworzy na tablicy dwie kolumny i prosi młodzież o podanie konkretnych przykładów tego, co się dzieje, gdy człowiek ma wiedzę na temat ochrony zwierząt, a co – gdy jej nie ma. Odpowiedzi zapisuje w kolumnach.

Przykładowe odpowiedzi:

Kiedy człowiek ma wiedzę na temat ochrony zwierząt:	Kiedy człowiek nie ma wiedzy na temat ochrony zwierząt:
<ul style="list-style-type: none"> • używa mniej jednorazówek (reklamówek), • dba o zieleń w miastach, • segreguje śmieci, • uczestniczy w akcjach sprzątania świata, • wspiera działalność schronisk, rezerwatów, parków, fundacji na rzecz ochrony zwierząt, • chroni środowisko różnych gatunków, • świadomie robi zakupy, • zachowuje ciszę w lesie, • dba o dobrostan zwierząt, • spędza czas na łonie natury, • jest dobrym opiekunem psa, kota itd., • unika kosmetyków testowanych na zwierzętach, • daje możliwości rozwoju i przyrostu populacji zwierząt, • robi badania, aktualizuje wiedzę. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewłaściwie opiekuje się zwierzętami, • przyczynia się do wyginięcia gatunków, • używa przemocy wobec zwierząt, • niszczy krajobraz, • przyczynia się do cierpienia i śmierci zwierząt, • karmi ptaki resztkami chleba, • przykłada się do rozwoju przemysłu futrzarskiego, • przyczynia się do niehumanitarnego traktowania zwierząt, • kupuje zwierzęta jako prezenty, • nie podejmuje działań na rzecz ochrony zwierząt, • powstają pseudohodowle zwierząt domowych, • schroniska dla bezdomnych zwierząt są przepelnione.

Podsumowanie: człowiek, który ma wiedzę, może się nią podzielić z osobami, które tej wiedzy nie mają i tym samym zyskuje realny wpływ na ochronę zwierząt i rozwiązywanie problemów współczesnego świata.

- 3 Nauczyciel/-ka rozdaje młodzieży karty pracy do uzupełnienia (**załącznik**). W celu ich wypełnienia uczniowie i uczniowie muszą wstać z miejsc i porozmawiać z różnymi osobami w klasie. Osoby, które jako pierwsze skończą zadanie – dzielą się wiedzą z innymi. Przy zadaniu może się przydać mapa parków narodowych, dostępna m.in. na stronie: <https://ekoportal.gov.pl/dane-o-srodowisku/polskie-parki-narodowe>

Wskazówka: Parkiem Narodowym wpisanym na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO jest Białowiecki Park Narodowy. Symbolem Roztoczańskiego Parku Narodowego jest konik polski, Wolińskiego – bielik.

- 4 Nauczyciel/-ka prosi chętne osoby, aby podzieliły się swoimi pomysłami na działanie na rzecz ochrony zwierząt. Na koniec nauczyciel/-ka mówi o tym, że są bardzo różne sposoby zdobywania wiedzy i każda osoba może znaleźć coś dla siebie.

Załącznik

Znajdź osobę, która wie, gdzie znajduje się najbliższe schronisko dla bezdomnych zwierząt. Wpisz adres poniżej.	Znajdź kogoś, kto wie, który polski park narodowy jest wpisany na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.	Wpisz imiona 3 osób, które były w Wielkopolskim Parku Narodowym.
Znajdź 3 osoby, które chciałyby zrobić akcję na rzecz zwierząt w szkole:	Znajdź osobę, która pokaże Ci mapę parków narodowych. Spróbuj zapamiętać 10 nazw. Zapisz 3 wybrane poniżej:	Znajdź 3 osoby, które mają w domu papugę lub psa. Poproś, aby wpisały się poniżej: 1. 2. 3.
Znajdź przynajmniej 1 osobę, która ma w domu zwierzątko zaadoptowane ze schroniska.	Znajdź osobę, która wie, jakie zwierzę jest symbolem Roztoczańskiego Parku Narodowego.

Znajdź osobę, która wie, gdzie znajduje się najbliższe schronisko dla bezdomnych zwierząt. Wpisz adres poniżej.	Znajdź kogoś, kto wie, który polski park narodowy jest wpisany na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.	Wpisz imiona 3 osób, które były w Wielkopolskim Parku Narodowym.
Znajdź 3 osoby, które chciałyby zrobić akcję na rzecz zwierząt w szkole:	Znajdź osobę, która pokaże Ci mapę parków narodowych. Spróbuj zapamiętać 10 nazw. Zapisz 3 wybrane poniżej:	Znajdź 3 osoby, które mają w domu papugę lub psa. Poproś, aby wpisały się poniżej: 1. 2. 3.
Znajdź przynajmniej 1 osobę, która ma w domu zwierzątko zaadoptowane ze schroniska.	Znajdź osobę, która wie, jakie zwierzę jest symbolem Roztoczańskiego Parku Narodowego.

DOKTOR DOLITTLE

Temat:

Gdy wyjście za próg może zmienić życie. O małych i dużych podróżach w tekstach kultury.

Autorka:

dr Magdalena Bednarek – wykładowczyni akademicka, autorka książki „Mikrokosmos literacki. Przestrzeń genologiczna małych form narracyjnych w prozie polskiej lat 1945–1989”. Laureatka I Nagrody Konkursu im. Konrada i Marty Górskich (2011). Publikuje w takich czasopismach jak: „Porównania”, „Zagadnienia Rodzajów Literackich”, „Przestrzenie Teorii”, „Ha!art”, „Czas Kultury”. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się wokół krytyki feministycznej, powieści inicjacyjnej, związków literatury i sztuk plastycznych.

Grupa wiekowa:

szkoła podstawowa, klasy IV–VIII

Przedmiot:

język polski

Czas realizacji:

1 godzina lekcyjna (45 minut)

Zagadnienia edukacyjne:

- Motyw podróży – nie tylko w literaturze.
- Wartość podróżowania. Co zyskujemy, przekraczając próg?
- Co było dalej? Tworzymy opowiadanie!

Realizacja podstawy programowej:

„Mówienie i pisanie. Uczeń:

tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: (...) opowiadanie (...);

Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;

wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych (...);

Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

interpretuje dzieła sztuki (...)."

Cele operacyjne:

Uczeń/uczennica: doskonali głośną lekturę tekstu literackiego; czyta ze zrozumieniem; interpretuje teksty literackie oraz dzieła malarskie; swobodnie się wypowiada, odwołując się do własnych doświadczeń; pisze twórcze opowiadanie fantastyczne.

Formy i metody pracy:

praca zbiorowa i samodzielna jednolita.

Pomoce dydaktyczne:

jak największa ozdobna koperta z wiadomością: „Wyjście za próg może zmienić życie”, koperta z tekstem literackim (załącznik 1), koperta A4 z kopiami tekstu (załącznik 2), koperta zawierająca zadanie domowe, mapa świata, magnesy, rzutnik.

Wskazówka: warto zadbać o atrakcyjność kopert i wiadomości – by były kolorowe, ozdobne lub zaskakująco duże lub małe.

Przebieg zajęć:

- 1 Po czynnościach porządkowych, które mają na celu także wyciszenie klasy, właściwą część lekcji rozpoczyna pukanie do drzwi sali (najlepiej poprosić o pomoc osobę trzecią, by pukanie rzeczywiście dochodziło od strony korytarza, w ostateczności nauczyciel/-ka może sam/-a dyskretnie zapukać np. w blat biurka). Nauczyciel/-ka prosi blisko siedzącego ucznia o otwarcie drzwi. Za tymi znajduje się tylko tajemnicza koperta. Nauczyciel/-ka stara się wprowadzić nastrój (w zależności od klasy może udawać zdziwienie, zaciekawienie, zniecierpliwienie – by przekonać ich, że nie ma z tym z nią nic wspólnego). Następuje komisyjne otwarcie koperty – w niej znajduje się wiadomość: „Wyjście za próg może zmienić życie”. Zostaje ona przywieszona na środku tablicy. Nauczyciel/-ka pyta, co wiadomość może znaczyć. Uczniowie swobodnie się wypowiadają (mogą mówić o nieznanym losie, który czeka nas każdego dnia; o możliwości znalezienia fortuny w drodze do szkoły lub wypadku komunikacyjnym itp.). Propozycje w formie haseł nauczyciel/-ka zapisuje wokół wiadomości na tablicy.
- 2 W tym momencie rozlega się drugie pukanie. Nauczyciel/-ka, wciąż udając zdziwienie, inscenizuje scenę, w której jest przekonany/-a, że dobiega ono z jego/jej biurka – teatralnie przeskakuje je, by odnaleźć drugą kopertę. Prosi uczniów o pomoc w otwarciu jej. W środku znajduje się kartka z drugą wiadomością (**załącznik 1**). Nauczyciel/-ka prosi ochotników o głośną lekturę tekstu (uczniowie przekazują sobie kartkę), a następnie pyta o to, jakie konsekwencje miało otwarcie drzwi dla doktora Dolittle. Czy była to zwyczajna sytuacja? Co składało się na jej niezwykłość? Czy bohater wyruszył w podróż? Czy była ona daleka? (Można wnioskować, że tak – nazwisko bohatera jest angielskie – warto pokazać na mapie trasę, którą doktor musiałby pokonać z Anglii do Afryki). Nauczyciel/-ka zapisuje na tablicy: „egzotyczna, długa podróż”. Pyta, dlaczego doktor Dolittle podjął się podróży, a następnie dopisuje na tablicy hasło: „wyprawa na ratunek”. Nauczyciel/-ka zachęca uczniów do tego, by opowiedzieli ciąg dalszy (dzieci mogą odwoływać się do wcześniejszej znajomości książki lub snuć swobodne fantazje). Przypomina także o podróży filmowego doktora Dolittle i włącza rozważanie na jej temat w rozmowę. Następnie pyta, czy uczniowie też marzą o takiej podróży. A może śnią się im inne kierunki wojaży? Dlaczego marzą, by tam pojechać?
- 3 Gdy rozmowa zmierza ku końcowi, nauczyciel/-ka ponownie dyskretnie stuka w biurko i zachęca uczniów do poszukiwania ostatniej koperty, którą wcześniej umieścił/-a w jednej z szafek/szuflad w sali. Tam znajduje się trzecia wiadomość (**załącznik 2**). Liczba kopii powinna odpowiadać liczebności klasy. Uczniowie cicho czytają tekst. Nauczyciel/-ka pyta, co się stało, kto znajdował się za drzwiami. Jaką wiadomość przyniósł? Jak wpłynęła ona na życie chłopca? Czy była dla niego zaskoczeniem? (Nauczyciel/-ka dopisuje na tablicy w miarę rozwoju dyskusji: „nowi przyjaciele, nowi wrogowie”, „nowe umiejętności”, „wiedza”, „zmiana życia”, „poznanie historii swojej rodziny” itd.). Czy podróż, którą Harry podjął, była daleka? Czy można ją pokazać na mapie? Dlaczego nie? Jak sądzą, czy nauka w szkole magii jest interesująca? Czy chcieliby otrzymać taki list, jaki dostał Harry? Czego magicznego chcieliby się nauczyć?
- 4 Nauczyciel/-ka wyświetla uczniom obraz Reného Magritte’a pt. „Zwycięstwo” (dostępny pod adresem: <https://www.wikiart.org/en/rene-magritte/the-victory-1939>). Pyta, co znajduje się za przedstawionymi na nim drzwiami? Czy pejzaż za nimi i przed nimi czymś się różni? Co te drzwi robią na plaży? Czy można uznać, że są one np. porzuconym przypadkowym śmieciem? Dlaczego nie? (Uczniowie powinni zwrócić uwagę na kolorystykę drzwi, sprawiającą, że wtapiają się one w otoczenie, co jest raczej niezwykłe). Czy ten obraz pokazuje rzeczywistość? Czy i te drzwi są początkiem jakiejś podróży? Nauczyciel/-ka pyta o emocje, jakie wywołuje w nich obraz Magritte’a. Jakie odczucie dominuje (zapewne zdziwienie, poczucie obcości lub bezsensu). Co może być konsekwencją takiego zdziwienia? (Oczywiście może być nią wzruszenie ramion, ale także pytanie – co to znaczy?, poszukiwanie na nie odpowiedzi, szukanie informacji o obrazie i jego autorze; może być nią również chęć korekty tego obrazu – własna twórczość). Czy to zdziwienie także może być początkiem podróży? Nauczyciel/-ka w zależności od klasy wprowadza pojęcie podróży wewnętrznej lub intelektualnej.
- 5 Na zakończenie lekcji ponownie rozlega się pukanie do drzwi sali. Za nimi uczeń, poproszony o otwarcie, znajduje kopertę, a w niej – treść zadania domowego, np.: „Tego dnia, jak w każdy poniedziałek, miałem/-am iść do szkoły. Kiedy jednak otworzyłem/-am drzwi domu, nie zobaczyłem tego, co zwykle: trawnika, drzew, sąsiednich domów, a... Dokończ opowiadanie, przedstawiające Twoją niezwykłą podróż”. Zadanie można spersonalizować: do każdego ucznia zaadresować pojedynczy list, a także dookreślić, co widzi on/-a po otwarciu drzwi. W starszych klasach, jeśli uczniowie znają schemat rozprawki, zadanie domowe może polegać na sformułowaniu wypowiedzi na temat wartości podróżowania.

Załączniki**Załącznik 1**

Hugh Lofting, „Doktor Dolittle i jego zwierzęta”. Rozdział czwarty (fragm.). Przeł. P. Zarawska. Grupa Wydawnicza Foksal.

Zima w tym roku okazała się bardzo mroźna. Pewnego grudniowego wieczoru, gdy wszyscy siedzieli w kuchni przy ciepłym piecu, a doktor czytał na głos książki, które sam napisał w zwierzęcym języku, nagle odezwiała się sowa Tu-Tu: – Ciii! Co to za głos na zewnątrz?

Wszyscy nastawili uszu i teraz też usłyszeli, że ktoś biegnie. Wtem drzwi otworzyły się na oścież i do kuchni wpadła zdyszana małpka Czi-Czi.

– Doktorze! – zawołała. – Właśnie dostałam wiadomość od kuzynki z Afryki. Wśród tamtejszych małp wybuchła straszliwa zaraza. Chorują na nią wszystkie i umierają setkami. Słyszały o tobie i błagają, żebyś przyjechał do Afryki i powstrzymał zarazę. (...)

– Chętnie pojechałbym do Afryki, zwłaszcza że u nas tak zimno. Ale obawiam się, że nie mamy pieniędzy na bilety. Podaj mi skarbonkę, Czi-Czi.

Małpka wspięła się więc na kredens i zdjęła puszkę z najwyższej półki.

Nic tam nie było – ani grosza!

– Byłem pewien, że zostały nam jeszcze dwa pensy – mruknął doktor.

– Bo zostały – wtrąciła sowa. – Wydał je pan na grzechotkę dla maleńkiego borsuka, gdy ząbkował.

– Naprawdę? – zdziwił się doktor. – Ojej, ojej! Pieniądze są takim utrapieniem! No cóż, nie szkodzi. Może gdybym poszedł nad morze, udałoby mi się wypożyczyć łódź, którą dotarlibyśmy do Afryki. Znałem kiedyś pewnego marynarza, przyszedł do mnie z dzieckiem chorym na odrę. Maluch wydobrzył, więc może ten marynarz pożyczycy nam swój statek.

I tak następnego ranka doktor wybrał się nad morze. A kiedy wrócił oznajmił zwierzętom, że sprawa jest załatwiona – marynarz wypożyczył im swój stateczek.

Załącznik 2

J. R. Rowling, „Harry Potter i Kamień Filozoficzny”. Rozdział czwarty (fragm.). Przeł. A. Polkowski. Media Rodzina.

BUUM. Znowu łomotanie do drzwi. Dudley obudził się i usiadł na kanapie.

– Gdzie jest ta armata? – zapytał głupio. (...)

Drzwi otworzyły się tak gwałtownie, że wypadły z zawiasów i z okropnym łoskotem wylądowały na podłodze.

W otworze wejściowym stał olbrzymi mężczyzna. Twarz miał prawie całkowicie ukrytą pod długimi, zmierzwionymi włosami i dziką, splątana brodą; tylko czarne oczy błyszczały jak dwa żuki spomiędzy tej plątany. Olbrzym wcisnął się do środka, garbiąc się, żeby nie zawadzić o sufit. Pochylił się, podniósł drzwi i z łatwością osadził je z powrotem w zawiasach. (...)

– No i jest nasz Harry! – rzekł olbrzym. (...)

– Przepraszam, ale tak naprawdę, to nie mam pojęcia, kim pan jest. (...)

– Mów mi Hagrid – powiedział. – Każdy mi tak mówi. Jak już wspominałem, jestem klucznikiem w Hogwarcie... Chyba wiesz wszystko o Hogwarcie, co?

– Ee... nie – wyznał Harry. (...)

Wuj Vernon zrobił się biały jak papier, wyjąkał coś w rodzaju „bdmwdm”. Hagrid wpatrywał się w Harry’ego dzikim wzrokiem.

– Ale przecież musisz wiedzieć o swoich rodzicach. Że byli stawni. Tak jak ty.

– Co? Moja... moja mama i mój tata byli... stawni?

– Ty nic nie wiesz... ty nic nie wiesz... – Hagrid czochnął się po głowie, utkwivszy w Harrym oszołomiony wzrok.

– A więc nie wiesz, kim jesteś? – zapytał w końcu. (...)

– Harry... jesteś czarodziejem.

W izbie zapanowało milczenie.

– Czym jestem? – wydyszał Harry.

– Czarodziejem, ma się rozumieć – odpowiedział Hagrid (...) – i powiedziałbym, diabelnie dobrym czarodziejem, trzeba cię tylko trochę podszkolić. A niby czym miałbyś być, mając takich starych? I uważam, że już najwyższy czas, żebyś przeczytał ten list.

Harry wyciągnął rękę, by wziąć od niego żółtawą karteczkę, zaadresowaną zielonym atramentem: Pan H. Potter, Podłoga, Chata na Skale, Morze. Wyjął list i przeczytał:

HOGWART

SZKOŁA

MAGII I CZARODZIEJSTWA

Dyrektor: ALBUS DUMBLEDORE

(Order Merlina Pierwszej Klasy,

Wielki Czar., Gł. Mag, Najwyższa Szycha,

Międzynarodowa Konf. Czarodziejów)

Szanowny Panie,

Mamy przyjemność poinformowania Pana, że został Pan przyjęty do Szkoły Magii i Czarodziejstwa Hogwart. Dotarczamy listę niezbędnych książek i wyposażenia.

Rok szkolny rozpoczyna się 1 września. Oczekujemy pańskiej sowy nie później niż 31 lipca.

Z wyrazami szacunku,
Minerwa McGonagall
zastępca dyrektora

DOKTOR DOLITTLE

Temat:

Od Ambrożego Kleksa do doktora Dolittle. Czego uczą nas literaccy i filmowi mentorzy?

Autorka:

Iwona Wysocka – ukończyła filologię polską na UAM w Poznaniu oraz podyplomowe studia filmoznawcze na Uniwersytecie Łódzkim. Jest konsultantem i trenerem w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu. Od wielu lat prowadzi szkolenia dla nauczycieli i dyrektorów szkół i placówek oświatowych. Tematyka przygotowywanych zajęć oscyluje wokół różnych tekstów kultury, metodyki pracy z uczniami na różnych poziomach edukacyjnych, komunikacji interpersonalnej i występów publicznych. Propaguje projekty z wykorzystaniem kreatywnych metod pracy. Jest autorką artykułów i opracowań metodycznych związanych z dydaktyką polonistyczną, sztuką słowa i planowaniem projektowym.

Grupa wiekowa:

szkoła podstawowa

Przedmiot:

szkoła podstawowa, klasy III-VI

Czas realizacji:

1 godzina lekcyjna (45 min)

Zagadnienia edukacyjne:

- Świat realny i fikcyjny w filmie pt. „Doktor Dolittle” i w książce Hugh Loftinga „Doktor Dolittle i jego zwierzęta”.
- Bogacenie słownictwa, synonimy, użycie słów w znaczeniu dosłownym i przenośnym.
- Wzorce osobowe, mistrzowie i mentorzy przeczytanych lektur i obejrzanych filmów.
- Pan Kleks i doktor Dolittle. Ich postawy wobec ludzi, przyrody i nieoczekiwanych zdarzeń.

Realizacja podstawy programowej:

„Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

wyraża własny sąd o postaciach (...); charakteryzuje bohaterów (...); odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia; (...)

określa wartości ważne dla bohatera; (...)

Zróżnicowanie języka. Uczeń:

rozumie dosłownie i przenośnie znaczenie wyrazów w wypowiedzi; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne i synonimy, rozumie ich znaczenie w tekście oraz świadomie wykorzystuje do tworzenia własnych wypowiedzi; (...)

Mówienie i pisanie. Uczeń:

tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: (...) opis, list, (...), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, (...)

Samokształcenie. Uczeń:

korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, także specjalnych, oraz słownika terminów literackich”.

Cele operacyjne:

Uczeń/uczennica: formułuje własne opinie na temat obejrzanego filmu i pierwowzoru literackiego; opisuje świat przedstawiony z rozróżnieniem świata realnego i fantazji; używa w wypowiedziach zwrotów i określeń synonimicznych; gromadzi informacje na temat bohaterów filmu/powieści; tworzy krótkie wypowiedzi pisemne, zgodne z regułami formy gatunkowej; doskonali umiejętności współpracy w grupie.

Formy i metody pracy:

praca w grupach, sesja plakatu, praca indywidualna i w parach.

Pomoce dydaktyczne:

komputer, rzutnik multimedialny, teksty literackie: „Akademia pana Kleksa” Jana Brzechwy i „Doktor Dolittle i jego zwierzęta” Hugh Loftinga (całość lub wybrane przez nauczyciela/-lkę fragmenty), arkusze papieru i pisaki do pracy w grupach, słowniki w wydaniu książkowym lub dostęp do słowników on-line, opcjonalnie: fragment filmu „Akademia pana Kleksa” (1983).

Przebieg zajęć:

1 Nauczyciel/-ka zapowiada, że uczniowie będą przyglądać się dwóm postaciom, bohaterom tekstów literackich i nakręconych na ich podstawie filmów. Etap pierwszy to refleksja po obejrzanym właśnie filmie „Doktor Dolittle”. Nauczyciel/-ka zapisuje na tablicy kilka pytań:

- Z jakimi emocjami oglądałem/-tam film ?
- Na czym polegała niezwykłość opowiedzianej historii?
- Które wydarzenia były zabawne, a które dramatyczne?
- W jaki sposób doktor Dolittle radził sobie z przeciwnościami losu?

Uczniowie swobodnie odpowiadają się na zadane pytania, nauczyciel/-ka kieruje rozmową, doprecyzowuje pytania, zestawia opinie uczniów, zachęca do dyskusowania i obrony własnych poglądów. Na tablicy uczniowie zapisują to, co było w filmie prawdopodobne i to, co było fantastyczne.

2 Nauczyciel/-ka zapisuje pierwszą część tematu lekcji. Wprowadza drugiego bohatera i zaprasza do porównania obu postaci. Co ich łączy, a co dzieli? Dla przypomnienia uczniowie mogą obejrzeć fragment filmu „Akademia pana Kleksa” (np. początkowy fragment, kiedy Adaś Niezgódka poznaje nowe miejsce i pomaga w przygotowaniu obiadu). Nauczyciel/-ka przynosi fragment lekcji na swobodne wypowiedzi uczniów.

3 Następnie nauczyciel/-ka dzieli uczniów na cztery grupy. Każda z nich otrzymuje jeden arkusz papieru i polecenie: *Stwórzcie plakaty z opisem wskazanej postaci. Do każdej cechy charakteru podajcie przykład zdarzenia, które ją dokumentuje. Wykorzystajcie informacje z lektury i z filmu.*

Dwie grupy pracują nad cechami postaci doktora Dolittle, a dwie nad sylwetką Ambrożego Kleksa. Jako materiał wspomagający mogą służyć teksty literackie (Jan Brzechwa, „Akademia pana Kleksa”; Hugh Lofting, „Doktor Dolittle i jego zwierzęta”). Grupy mają 10 minut, aby przygotować plakaty z mapami myśli na temat przydzielonych im bohaterów. Następnie prezentują i komentują swoje przemyślenia.

Nauczyciel/-ka podsumowuje ten etap lekcji, zadając pytanie, co łączy obu bohaterów. W wypowiedziach uczniów mogą pojawić się stwierdzenia, że obaj mieli niezwykłe umiejętności (np. znajomość mowy zwierząt, wynalazczość, zmiana własnej postaci), wykazywali ciekawość świata, życzliwość wobec innych ludzi oraz wobec zwierząt, chęć pomagania innym, poszanowanie przyrody, zwyczajów innych istot, traktowanie spraw materialnych jako mało istotne, optymizm i poczucie humoru. Warto też poruszyć temat empatii, zaufania, sprawnej komunikacji z różnymi istotami.

Na podstawie dyskusji i przygotowanych plakatów uczniowie piszą samodzielnie krótką notatkę na temat podobieństwa obu bohaterów. Schemat wypowiedzi może być np. taki: *Doktor Dolittle i pan Kleks byli do siebie podobni, ponieważ obaj..... Podoba mi się u obu bohaterów to, że.....*

4 Nauczyciel/-ka dopisuje drugą część tematu i zadaje pytanie, kim jest mentor. Jako podpowiedzi pokazuje (wyświetla) obrazki z **załącznika 1** lub podobne. Uczniowie próbują sformułować odpowiedź.

Aby utwierdzić się w trafnych domysłach lub skorygować swoje propozycje, uczniowie wykonują ćwiczenie. Nauczyciel/-ka przypomina, czym są wyrazy bliskoznaczne i dzieli klasę na zespoły. Rozdaje kartki z grupami synonimów (**załącznik 2**). Zdaniem uczniów jest podkreślenie różnymi kolorami tych słów, które ich zdaniem odnoszą się do Ambrożego Kleksa lub do Johna Dolittle albo do obu bohaterów. Grupy referują swoją pracę. Nauczyciel/-ka komentuje ich spostrzeżenia. Przy pomocy słowników uczniowie objaśniają też słowa, których wcześniej nie znali. Okazuje się, że oprócz słowa „mentor” obaj bohaterowie mogą być scharakteryzowani wieloma podobnymi znaczeniowo, ale bardziej precyzyjnymi określeniami. Nauczyciel/-ka pokazuje, że w grupach synonimów są i takie, które mają zabarwienie krytyczne (mentor jako zarozumiały człowiek – patrz: mentorski ton).

5 Uczniowie wraz z nauczycielem/-lką tworzą wspólną definicję słowa mentor (pomocą przy tym ćwiczeniu będzie **załącznik 3**).

6 Nauczyciel/-ka pyta uczniów, w jakich sprawach obaj bohaterowie mogą być autorytetami, mentorami, przewodnikami dla innych ludzi? Czy warto mieć mentora, warto się na kogoś wzorować, być jak ta osoba? Czy mentorzy mogą się zmieniać w naszym życiu? Nauczyciel/-ka moderuje dyskusję w klasie. Pozwala uczniom na opowieści o swoich idolach, wzorcach, bohaterach godnych naśladowania.

